



**Indeks održivosti medija  
(MSI)**

**MSI Metodologija**

**2016**

## MSI Metodologija

MSI počinje s pet širokih “ciljeva” za ocjenu snage i održivosti medijskog sistema. Oni uključuju stepen zaštite slobode govora, profesionalno novinarstvo, pluralizam izvora informacija, menadžment medija i institucije podrške. Mnogobrojni “indikatori” bliže definišu specifične uslove kojima se postiže svaki od pet ciljeva. Ovih pet ciljeva i njihovi odgovarajući indikatori predstavljaju skalu na bazi koje se mjeri medijski sistem zemlje, a bazira se na široko prihvaćenim principima od kojih se sastoji efikasni i nezavisni medij. Ovaj pristup omogućava kompleksnu ocjenu medijskog sektora i razumijevanje faktora koji određuju da li je medijski sektor otvoren, profesionalan i ekonomski održiv.

Osnovu MSI u svakoj zemlji čini grupa eksperata koji popunjavaju MSI upitnik i učestvuju u panel diskusiji, daju ocjene i pisane komentare i učestvuju u panel diskusiji o stanju u medijskoj sferi. Moderator diskusije ima zadatak da je olakša i usmjerava. Uloga Irex je da podrži odvijanje sesije i da kontroliše uslove odvijanja diskusije. Irex može da organizuje manje dodatno istraživanje medijskog sektora u vašoj zemlji i da doda jedan set ocjena koje imaju isti ponder kao i ocjene svakog pojedinačnog učesnika (Ako je 12 panelista Irex-ove ocjene, tretiraće se kao ocjene trinaestog paneliste). Transparentnost procesa i učešće lokalnih eksperata i moderatora doprinosi uspjehu MSI. Konačni rezultat je nijansirana, detaljna analiza medijske situacije svake zemlje koje samo lokalni medijski zaposlenici mogu pružiti.

MSI je smišljen kao fleksibilna metodologija koja uključuje kvalitativne ocjene, a takodje služi se standardnim sistemom ocjenjivanja koji omogućava regularne analize medijskih sistema uporedive po godinama i po zemljama.

MSI je specifično dizajniran tako da se može primijeniti na svaku zemlju svijeta. Ima fleksibilnost da analizira varijetete sistema i njihove jedinstvene karakteristike. Na primjer, mjera profesionalizma i održivosti primjenjuje se na lokalne medije, privatne ili državne medije, a takođe i na Internet, elektronske i štampane medije. MSI ne ocjenjuje razliku između profesionalnog i privatnog medija, nego mjeri raznolikost medijskih izvora, tipove vlasništva i načine upravljanja.

MSI sesija ocjenjuje *tekući* (u posljednjoj godini) status medija u vašoj zemlji, a ne bivše probleme ili buduće potencijale. To se postiže mjerenjem istih ciljeva istim indikatorima svake godine, pa vremenom MSI omogućava upoređenje progressa (ili nazatka) medijskog sektora. Zato je MSI efikasno sredstvo za lobiranje i izvor informacija o razvoju medija.

## Cilj br.1: Zakonske/društvene norme za zaštitu/unaprijeđenje slobode govora i pristup javnom informisanju

### ZAKONSKE/DRUŠTVENE NORME ZA ZAŠTITU/UNAPRIJEĐENJE SLOBODE GOVORA I PRISTUP JAVNOM INFORMISANJU

- ZAKONSKA/DRUŠTVENA ZAŠTITA SLOBODE GOVORA POSTOJI I SPROVODI SE U PRAKSI
- PROCES ODOBRAVANJA DOZVOLA (LICENCIJANJE) ILI REGISTRACIJE MEDIJA ŠTITI JAVNI INTERES I ON JE POŠTEN, KONKURENTAN I APOLOTIČAN
- PRISTUP TRŽIŠTU I PORESKA STRUKTURA ZA MEDIJE JE PRAVIČNA I UPOREDIVA SA DRUGIM PRIVREDNIM DJELATNOSTIMA
- KRIVIČNA DJELA PROTIV MEDIJSKIH PROFESIONALACA, GRAĐANA NOVINARA I MEDIJSKIH KUĆA SE GONE ENERGIČNO, ALI SU TAKVA KRIVIČNA DELA RIJETKA
- ZAKON ŠTITI UREĐIVAČKU NEZAVISNOST DRŽAVNIH ILI JAVNIH MEDIJA
- KLEVETA JE PITANJE GRAĐANSKOG PRAVA, ZVANIČNICI ZA KLEVETU MORAJU DA PRUŽE VIŠE DOKAZA NEGO OBIČNI GRAĐANI, UVRIJEĐENA STRANA MORA DA DOKAŽE FALSIFIKAT ILI ZLU NAMJERU
- INFORMACIJE IZ JAVNIH/DRŽAVNIH INSTITUCIJA SU DOSTUPNE, PRAVO PRISTUPA INFORMACIJAMA SE JEDNAKO PRIMJENJUJE NA SVE MEDIJE, NOVINARE I GRAĐANE
- PRISTUP I KORIŠTENJE LOKALNIH I MEĐUNARODNIH VIJESTI I NOVINSKIH IZVORA OD STRANE MEDIJA NIJE OGRANIČENO ZAKONOM
- ULAZAK U NOVINARSKU PROFESIJU JE SLOBODAN I VLASTI NE NAMEĆU NIKAKVE DOZVOLE, OGRANIČENJA ILI POSEBNA PRAVA ZA NOVINARE

**Cilj broj 2: Novinarstvo ispunjava profesionalne standarde kvaliteta****NOVINARSTVO ISPUNJAVA PROFESIONALNE STANDARDE KVALITETA**

- **IZVJEŠTAVANJE JE NEPRISTRASNO, OBJEKTIVNO I BAZIRA SE NA KVALITETNIM IZVORIMA**
- **NOVINARI SE DRŽE PRIZNATIH I PRIHVAĆENIH ETIČKIH STANDARDA**
- **NOVINARI I UREDNICI NE PRAKTIKUJU SAMOCENZURU**
- **NOVINARI IZVJEŠTAVAJU O KLJUČNIM DOGAĐAJIMA I DEŠAVANJIMA**
- **PLATE NOVINARA I DRUGIH PROFESIONALACA U MEDIJIMA SU DOVOLJNE DA OBESHRABRE KORUPCIJU I ZADRŽE KVALIFIKOVANO OSOBLJE UNUTAR MEDIJSKE PROFESIJE**
- **ZABAVNI PROGRAM NE BACA U ZASJENAK INFORMATIVNI PROGRAM**
- **TEHNIČKI KAPACITETI I OPREMA ZA PRIKUPLJANJE, PRODUKCIJU I DISTRIBUCIJU VIJESTI SU MODERNI I EFIKASNI**
- **KVALITETNO SPECIJALIZOVANO IZVEŠTAVANJE I PROGRAMI POSTOJE (ISTRAŽIVAČKO, PRIVREDNO/POSLOVNO, LOKALNO, POLITIČKO)**

**CILJ BR.3: VIŠESTRUKI IZVORI OSIGURAVAJU GRAĐANIMA POUZDANE I OBJEKTIVNE INFORMACIJE****VIŠESTRUKI IZVORI OSIGURAVAJU GRAĐANIMA POUZDANE I OBJEKTIVNE INFORMACIJE**

- PLURALITET JAVNIH/DRŽAVNIH I PRIVATNIH IZVORA VESTI (NA PRIMJER – ŠTAMPA, ELEKTRONSKI MEDIJ, INTERNET, MOBILNI) POSTOJI I PRUŽA VIŠE STANOVIŠTA
- PRISTUP GRAĐANA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM MEDIJIMA NIJE OGRANIČEN
- DRŽAVNI ILI JAVNI MEDIJI ODRAŽAVAJU GLEDIŠTA CIJELOG POLITIČKOG SPEKTRA, NEUTRALNI SU I SLUŽE JAVNIM INTERESIMA
- NEZAVISNE INFORMATIVNE AGENCIJE PRIKUPLJAJU I DISTRIBUIRAJU VIJESTI ZA MEDIJSKE KUĆE
- PRIVATNI MEDIJI PROIZVODE SOPSTVENE VIJESTI
- TRANSPARENTNOST SVOJINE NAD MEDIJIMA OMOGUĆAVA KONZUMENTIMA DA PROCIJENE OBJEKTIVNOST VIJESTI; MEDIJSKA SVOJINA NIJE KONCENTRISANA U NEKOLIKO KONGLOMERATA
- MEDIJI ODRAŽAVAJU ŠIROK SPEKTAR DRUŠTVENIH INTERESA UKLJUČUJUĆI IZVORE INFORMISANJA NA JEZICIMA NACIONALNIH MANJINA
- MEDIJI POKRIVAJU VIJESTI I INFORMACIJE O LOKALNIM, DRŽAVNIM I MEĐUNARODNIM PITANJIMA

**CILJ BR.4: MEDIJI SU DOBRA PREDUZEĆA KOJA OMOGUĆAVAJU NEZAVISNU UREĐIVAČKU POLITIKU****MEDIJI SU DOBRA PREDUZEĆA KOJA OMOGUĆAVAJU NEZAVISNU UREĐIVAČKU POLITIKU**

- MEDIJSKE KUĆE RADE KAO EFIKASNA I SAMOODRŽIVA PREDUZEĆA
- MEDIJI OSTVARUJU PRIHOD IZ VIŠE IZVORA
- REKLAMNE AGENCIJE I SRODNE DJELATNOSTI SU AKTIVNE NA TRŽIŠTU OGLAŠAVANJA
- PRIHOD OD REKLAMA KAO PROCENAT UKUPNOG PRIHODA U SKLADU JE SA STANDARDIMA
- DRŽAVNE SUBVENCije I OGLAŠAVANJA SE DISTRIBUIRAJU POŠTENO, ZAKONITA SU I NE PODRIVAJU UREĐIVAČKU NEZAVISNOST I NE KVARE TRŽIŠTE
- ISTRAŽIVANJE TRŽIŠTA SE KORISTI ZA FORMULISANJE STRATEŠKIH PLANOVA, POVEĆANJE PRIHODA OD REKLAMA I ZA PRILAGOĐAVANJE MEDIJSKIH PROIZVODA POTREBAMA I INTERESIMA PUBLIKE
- PODACI O REJTINGU EMITOVANJA I TIRAŽU SU POUZDANI I NEPRISTRASNO URAĐENI

## Cilj br.5: Prateće institucije su u funkciji profesionalnih interesa nezavisnih medija

### PRATEĆE INSTITUCIJE SU U FUNKCIJI PROFESIONALNIH INTERESA NEZAVISNIH MEDIJA

- INTERESNA UDRUŽENJA ZASTUPAJU INTERESE VLASNIKA MEDIJA I MENADŽERA I PRUŽAJU USLUGE ČLANOVIMA
- PROFESIONALNA UDRUŽENJA RADE NA ZAŠTITI NOVINARSKIH PRAVA I PROMOVISANJU KVALITETNOG NOVINARSTVA
- NEVLADINE ORGANIZACIJE PODRŽAVAJU SLOBODU GOVORA I NEZAVISNE MEDIJE
- KVALITETNI PROGRAM ŠKOLOVANJA NOVINARA POSTOJE I OBEZBJEĐUJU PRAKTIČNA ISKUSTVA
- INSTITUCIJE I PROGRAMI KRATKOROČNE OBUKE I OBUKE NA RADNOM MJESTU OMOGUĆAVAJU NOVINARIMA DA POBOLJŠAJU POSTOJEĆA ZNANJA ILI STEKNU NOVE KVALIFIKACIJE
- IZVORI MEDIJSKE OPREME, ROTO-PAPIRA I ŠTAMPARSKI KAPACITETI SU APOLITIČNI, NEMAJU MONOPOL I NISU OGRANIČENI
- KANALI DISTRIBUCIJE (NA PRIMER – KIOSCI, PREDAJNICI, KABLOVSKA TELEVIZIJA, INTERNET, MOBILNI) SU APOLITIČNI, NEMAJU MONOPOL I NE PODLEŽU RESTRIKCIJAMA
- INFRASTRUKTURA INFORMACIJSKE I KOMUNIKACIJSKE TEHNOLOGIJE DOVOLJNO ZADOVOLJAVA POTREBE MEDIJA I GRAĐANA

## INDIKATOR SKALA

**0** = Ne, zemlja ne ispunjava ovaj indikator, državne ili interesne društvene snage se aktivno suprotstavljaju implementaciji.

**1** = Zemlja minimalno zadovoljava aspekte indikatora; ne mora biti aktivnog suprotstavljanja implementaciji, ali poslovno okruženje nije takvo da ih podržava, a država ili medijski profesionalci ne podržavaju promjene aktivno i u potpunosti.

**2** = Zemlja je počela da primjenjuje mnoge aspekte indikatora ali progres je još u začetku da bi se mogao ocijeniti kao tendencija ili još uvek zavisi od uticaja vlasti ili političkih snaga.

**3** = Većina aspekata indikatora prihvaćena je u zemlji, a primjena indikatora traje već nekoliko godina i/ili nova vlast ukazuje na vjerovatnu održivost ovog indikatora.

**4** = Da, u zemlji se primjenjuju svi aspekti indikatora, višestruke promjene vlasti, ekonomske fluktuacije, promjene u javnom mnenju i/ili različite društvene konvencije ne narušavaju tu činjenicu.

Moguće su sljedeće ocjene (0; 0.5; 1.0; 1.5; 2.0; 2.5; 3.0; 3.5; 4.0)